

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Rudyard Kipling

KNJIGA O DŽUNGLI

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Rudyard Kipling

KNJIGA O DŽUNGLI

Prevod: **Janez Gradišnik**
Avtorica odrske priredbe romana: **Tatjana Doma**
Avtor besedil songov: **Branko Završan**
Režija: **Ivana Djilas**
Likovna podoba lutk: **Jelena Proković**
Tehnologija lutk: **Mitja Ritmanič**
Likovna podoba scene: **Branko Hojnik**
Lektorstvo: **Tatjana Stanič**
Oblikovanje luči: **Božidar Miler**
Avtor glasbe: **Boštjan Gombač**
Korepeticije: **Ana Duša**
Glasbeniki: **Igor Leonardi** (sitar, kitara), **Jan Tomšič** (bansuri)

Zasedba

Mavgli: **Maja Kunšič**
Medved Balu: **Brane Vižintin**
Panter Bagira: **Gašper Malnar**
Tiger Šir Kan, opica: **Karel Brišnik**
Kača Kaja: **Urška Hlebec**
Volčja mama, opica, žaba: **Nina Skrbinšek**
Ptič Čil, kralj opic: **Iztok Lužar**
Baldeo, opica, žaga: **Iztok Jereb**
Mesua, opica, žaba: **Sonja Kononenko**
Plameneč, ženska, opica: **Alenka Pirjevec**
Plameneč, pav: **Irena Zubalič Žan**

Tehnični vodja: **Jure Žnidaršič**
Vodja predstave: **Alojz Sedovnik**
Kordinatorica, organizatorica: **Špela Juntos**
Lučni mojster: **Božidar Miler, Danilo Korelec**
Scenska tehnika: **Tomislav Bevanda, Andrej Slinkar**
Izdelava lutk in scene: **Iztok Bobič, Ivica Bilek, Sandra Birjukov, Jože Lašič, Mitja Ritmanič, Zoran Srdić, Marjeta Valjavec, Sara Pugelj, Petra Oman, Smrekca d.o.o., Jože Zalar ml., s.p.**

Veliki oder LGL
Premiera: 24. november 2009
Sezona 2009/2010

Tatjana Doma: “ENE SVA KRVI, JAZ IN TI.” (Joseph Rudyard Kipling)

Angleški pisatelj in pesnik Joseph Rudyard Kipling (30. december 1865, Bombaj, Indija - 18. januar 1936, London, Velika Britanija) je najbolj znan po otroški knjigi Knjiga o džungli (1894), indijskem vohunskem romanu Kim (1901), pesmih Gunga Din (1892) in If (1895) ter številnih krajših zgodbah. Največjo priljubljenost je užival v prvem desetletju 20. stoletja. Leta 1907 je kot prvi Britanec prejel Nobelovo nagrado za književnost in je še danes najmlajši prejemnik te nagrade. V času, ko je ustvarjal, je bil znan predvsem kot pesnik. Zavrnil je številne prestižne nagrade in celo plemiški naziv.

Kipling se je rodil v Bombaju v Indiji, v takratni angleški koloniji. Njegov oče, John Lockwood Kipling, je bil slikar, kipar, pisatelj in učitelj v krajevni umetnostni šoli Jeejeebhoy v Lahorneju, kasneje pa direktor muzeja v Lahorneju. Svoje nenavadno ime je Rudyard dobil po jezeru Rudyard (Staffordshire, Velika Britanija), ob katerem sta se njegova starša zaročila. V Indiji je preživel prvih šest let svojega otroštva, potem sta ga starša poslala na šolanje v Veliko Britanijo, kjer je živel pri skrbnikih. Po približno desetih letih se je vrnil v Indijo, v Lahore (v sedanjem Pakistanu), kjer sta živela njegova starša. Najprej je delal kot urednik pri lokalnem časopisu in začel pisati liriko in zgodbe.

Od sredine 80. let 19. stoletja je prepoval Indijo kot dopisnik časopisa The Pioneer, ki je izhajal v Allahadu. V tem času so njegove knjige postale znane. Do 1888 je objavil šest zvezkov s kratkimi zgodbami, med njimi tudi Soldiers Three. Ena od zgodb iz

tega časa je Mož, ki je želel postati kralj (The Man Who Would Be King). Po tej predlogi je bil 1975 posnet film s Seanom Conneryjem in Michaelom Cainom v glavnih vlogah.

V letu 1889 se je vrnil v Veliko Britanijo in se naselil v Londonu. Kmalu je postal znan zaradi realističnih zgodb in pesmi, v katere je mojstrsko integriral ritem pogovornega jezika in vojaškega žargona. Njegova lirika je močno vplivala na Bertolta Brechta. Njegov prvi roman Luč, ki je zatajila (The Light that Failed) je izšel leta 1890. Ena njegovih najbolj znanih balad je Balada o vzhodu in zahodu (The Ballad of East and West). Leta 1892 se je poročil s Caroline Balasteir. S soprogo je naslednja štiri leta živel v ZDA. V tem času je začel pisati za otroke in mladino, izšli pa sta tudi Knjiga o džungli (The Jungle Book, 1894) in Druga knjiga o džungli (The Second Jungle Book, 1895). Po sporih s sorodniki se je družina vrnila v Veliko Britanijo. V naslednjem letu je potoval v Afriko. Tu se je spoprijateljil z britanskim imperialistom Cecilom Rhodesom in začel zbirati gradivo za novo knjigo za otroke, ki je izšla leta 1902 pod naslovom Just so Stories. Naslov njegove pesmi Breme belega človeka (The White Man's Burden) je postal sinonim za imperializem. V tej pesmi razlaga, da je civiliziranje t. i. divjakov etnično breme belcev. Kiplingovo sporočilo je, da morajo dinamične države, kot so ZDA, od stagnirajočih kolonialnih sil, na primer Španije, prevzeti nase breme za razvoj ljudi v kolonijah. Pesem je eden najbolj odkritih slavošpevov imperializmu. Kipling je bil med pisatelji eden najglasnejših zagovornikov angleškega imperializma in glasnik “poslanstva belega človeka, da nosi breme drugih narodov”.

Leta 1901 je izšla daljša pripoved Kim, ki velja danes za eno njegovih najpomembnejših del. Kim, sin britanskega vojaka, odrasča kot sirota na ulicah Lahoreja, kjer kljub britanskemu očetu velja za domorodca. Skozi roman se odvija kriminalna in vohunska zgodba, ki je povod, da Kim potuje po obsežnih predelih Indije in spozna različne običaje. Roman velja za enega najboljših književnih opisov Indije v kolonialni dobi. Tega mnenja so tudi danes mnogi indijski in pakistanski kritiki. Po prvi svetovni vojni je Kiplingova priljubljenost upadla. K temu je prispevala osebna kriza, ki jo je doživel po smrti sina. Optimizem prejšnjih let je zamenjal pesimizem, ki se odraža tudi v njegovih zgodbah. Kipling je pisal do zgodnjih 30-ih let 20. stoletja, čeprav je imel vedno manj uspeha. Umrl je leta 1936 zaradi možganske krvavitve. Njegovo književno delo, lirika, zgodbe in roman Kim veljajo v angleško govorečem delu sveta za klasiko. Knjiga o džungli je zbirka zgodb, ki jih je Kipling začel pisati v koči, ki sta jo z ženo najela blizu Brattlebora, Vermont, v Združenih državah ob rojstvu hčerke. Zgodbe je začel pisati decembra 1892, ko je hišo zametel sneg, in jih intenzivno pisal do aprila 1893. V zimski idili, ko je sneg segal do oken, je začel pisati zgodbo o indijskem gozdu, v kateri je nastopal tudi fantek, ki je odrasel med volkovi. Zgodbe so izhajale v časopisih med leti 1893 in 1894. Prva knjižna izdaja leta 1894 je imela ilustracije, nekatere izmed njih so bile delo njegovega očeta Johna Lockwooda Kiplinga. Zgodbe v Knjigi o džungli (tudi zgodbe Druge knjige o džungli, ki je izšla leta 1895, kjer se pojavi še pet zgodb o Mavgliju) so živalske zgodbe, v katerih avtor živalim

pripisuje človeške lastnosti in na ta način deli moralne nauke. V verzih pesmi Džungelska postava v Drugi knjigi o džungli zapiše pravila za varnost posameznikov, družin in skupnosti. V Knjigi o džungli je zapisal vse, kar je vedel, slišal ali sanjal o indijski džungli.

Kipling se je v Knjigi o džungli in Drugi knjigi o džungli odmaknil od sveta belih gospodarjev in pohlevnih domačinov, ki ga je ponavadi opisoval. Predvsem v zgodbah o Mavgliju, volčjem otroku, je s posebljenjem živali ustvaril nenavadno lep svet, živalski svet džungle, kjer vladajo zakoni džungle, razumnost, poštenost, plemenitost in red. Literarni zgodovinarji so razglasili ti dve knjigi za njegovi najboljši, živalski značaji, ki jih je v zgodbah upodobil, pa naj bi bili njegovi najboljše izrisani značaji.

Prvo in drugo Knjigo o džungli sestavljajo različne zgodbe, ki živo opisujejo Indijo s tamkajšnjimi džunglami in živalmi, pa tudi s težkimi socialnimi razmerami. Na življenje volčjega otroka Mavglija se je Kipling osredotočil v treh zgodbah prve knjige (Mavglijevi bratje, Kajin lov, Tiger! Tiger!) in v petih zgodbah druge knjige (Kako je prišel strah, Kako so spustili džunglo v vas, Kraljevi ankus, Rdeči psi in Pomladni tek). V Knjigi o džungli opisuje življenje volčjega otroka Mavglija - njegov prihod, življenje in šolanje v džungli, odhod v človeški svet, boj s Šir Kanom (nanj naščuva bivole, potem pa mu odere kožo), izobčenje in njegovo vrnitev v džunglo. Ob koncu te zgodbe je izpostavljeno Mavglijo zavedanje, da ne spada ne med zveri ne med ljudi. V Mavglijevi pesmi, ki jo poje ob koncu tretje zgodbe Knjige o džungli, pravi: "Dva Mavglija sta v meni." Disneyjeva risanka Knjiga o džungli se osredotoča le na del zgodbe do njegovega

odhoda v vas, potem ko v boju z ognjem premaga Šir Kana. Drugi del risanke pa opisuje njegovo življenje v vasi, nadaljevanje boja in zmago nad Šir Kanom ter njegovo asimilacijo v človeški svet.

Zgodbe Druge knjige o džungli opisujejo njegovo življenje po vrnitvi v džunglo. Mavgli po obračunu z ljudmi postane gospodar džungle, na koncu pa, tako kot pravijo tudi njegova volčja mati Rakša, vodja volkov Akila in kača Kaja: "Človek gre naposled k človeku," odide nazaj med ljudi, kjer ga čaka človeška mama Mesua.

Kipling v Knjigi o džungli govori predvsem o življenju v svetu, kjer vladajo zakoni džungle, ki so najstarejši zakoni na svetu. Ti zakoni urejajo vse, kar se lahko tam zgodi. Kipling ustvari svet, v katerem vladajo čast, plemenitost in ponos, kjer se kršitelja zakonov kaznuje, kot problem pa izpostavi dejstvo, da živalski in človeški svet težko soobstajata v popolni harmoniji, da so ljudje kot Mavgli, ki v sebi nosijo tako živalski kot človeški svet, vedno obsojeni na drugačnost. Volčji otrok Mavgli je nepokvarjen, pravičen, plemenit in vedno brani tiste, ki jih vzame za svoje.

Dramatizacija Knjige o džungli zajame dogodke prvih treh zgodb prve knjige: od Mavglijevega prihoda v džunglo ter njegovega spoznavanja življenja v džungli in učenja zakonov, bega pred Šir Kanom, izobčenja iz človeške družbe, vrnitve v džunglo, boja s Šir Kanom, do končnega zavedanja, da se v njem skrivata tako Mavgli - volk kot Mavgli - človek in da bo lahko šele s sprejetjem tega dejstva našel svoje mesto pod soncem. Osnovni temi dramatizacije sta ekologija (izkoriščanje in uničevanje flore in favne) in (ne)možnosti sobivanja človeškega in živalskega sveta.

Volčji otroci

Kipling v središču dogajanja postavi volčjega otroka, Mavglija, vendar te teme resneje ne obravnava. Otrok, ki so del otroštva ali mladosti preživel zunaj človeške družbe v popolni samoti ali v družbi divjih živali, se je oprijelo ime volčji ali divji otroci. Zgodbe in govornice o volčjih otrocih že stoletja sodijo med ponavljajoče se mite, predvsem v Indiji. Ena od razlag, zakaj se tako veliko število volčjih otrok pojavlja ravno v Indiji, je, da so ženske majhne otroke ali dojenčke puščale na robu polja, medtem ko so delale, iz gozdov pa so prišle volkulje in otroke odnesle. Obstajajo teorije, da volčje samice, ki izgubijo svoje mladiče, svoj močan materinski nagon usmerijo na človeške otroke.

Volčji otroci, ki se pojavljajo v pravljicah in legendah, so ponavadi opisani kot ljudje normalne inteligence in sposobnosti, s prirojenim čutom za družbena vprašanja in močnim nagonom po preživetju. Njihova integracija v človeški svet poteka relativno preprosto. Mitski volčji otroci so ponavadi močnejši, pametnejši in imajo močnejši moralni čut kot navadni ljudje. Zaradi svojega življenja med divjimi živalmi predstavljajo človečnost v čisti in nepokvarjeni obliki.

V resnici taki otroci nimajo socialnih veščin, ki se jih naučimo v procesu vzgoje (npr. ne naučijo se uporabljati stranišča, težko se naučijo hoditi pokončno in nimajo niti najmanjšega interesa za ljudi okoli sebe). Pogosto se zdijo mentalno zaostali in se praviloma ne morejo dobro naučiti človeške govornice. Volčjega otroka, ki je izolacijo doživel v zelo ranem otroštvu, je skorajda nemogoče prevzgojiti v kolikor toliko normalnega in samostojnega človeka.

Napol pravljličnih mitskih zgodb, kako so divje živali skrbele za otroke, je bilo skozi zgodovino veliko. V času razsvetljenstva se je pojavilo zanimanje za takšne "povsem naravne otroke" tudi med takratnimi učenjaki. Te je namreč zelo zanimalo, kaj je tisto bistvo, po katerem se ljudje ločijo od živali, in divji otroci so bili kot nekakšni mejni primeri zelo zanimivi za iskanje odgovorov na takšna vprašanja.

Pri divjih otrocih gre namreč za povsem navadne ljudi, ki so odraščali stran od človeške družbe in se tako niso navzeli za človeško kulturo značilnih običajev, praviloma pa tudi niso znali govoriti. Prav vprašanje, ali bi lahko takšne otroke naučili govoriti, ko so že prešli starost, ko otroci običajno prevzamejo jezik, je postalo osrednje vprašanje, kadar so znanstveniki prišli v stik s kako takšno usodo divjega otroka. Pred približno dvema stoletjema sta takratne učenjake fascinirala predvsem dva dečka, ki sta se nenadoma znašla v središču pozornosti. Prvega so ujeli leta 1800 v Aveyronu, potem ko so ga nekaj let videvali golega tekati po gozdovih, a se jim je vedno znova izmuznil. Prijelo se ga je ime Viktor iz Aveyrona in zanj je po vrnitvi v civilizacijo vrsto let skrbel doktor Itard. Ta ga je natančno preučil in ga poskušal naučiti govoriti, vendar mu kljub večletnemu trudu ni uspelo. Viktorjev primer je postal ponovno slaven v sedemdesetih letih dvajsetega stoletja, ko je François Truffaut posnel odmeven film z naslovom *L'Enfant sauvage*, v katerem je sam odigral vlogo doktorja Itarda.

Drugi primer je morda še bolj skrivnosten. V ponedeljek, 26. maja 1828, so na ulicah Nürnberga opazili nenavadnega dečka, ki je zmedeno kolovratil okoli. Sprva so mislili, da

se je izgubil, a ko je začel ponavljati stavek: "Rad bi postal takšen jezdec, kot je bil moj oče," katerega pomena očitno ni razumel, so spoznali, da ne gre za navadnega dečka. S seboj je imel pismo, v katerem je bilo zapisano, da ga je skrivnostni neznanec dobil v varstvo kot dojenčka 7. oktobra 1812, da naj bi ga učil pisati in brati, nikoli pa ga ni spustil iz hiše. Poskušali so ga prepričati, da bi jim povedal, od kod je prišel, a niso prišli daleč. So pa presenečeni ugotovili, da zna napisati svoje ime, Kaspar Hauser. Deček je hitro postal atrakcija takratne Evrope. O njem so pisali vsi časopisi in videti so ga želeli mnogi slavni ljudje. Hauserja so začeli tudi intenzivno poučevati, pri čemer so bili dokaj uspešni, saj se je naučil pisati, tako da je lahko v malo polomljeni nemščini kasneje sam zapisal svojo strašljivo zgodbo, kolikor se je je spomnil. Več kot deset let je bil zaprt v majhni kletni sobici. V njej je bilo nekaj slame, na kateri je lahko spal, volnena odeja in dva lesena konjička. Vsak dan ga je praviloma med spanjem obiskal neznan moški in mu pustil nekaj hrane in pijače. To enolično puščavniško življenje je trajalo, vse dokler ga ni nekaj tednov pred osvoboditvijo moški začel učiti, kako naj se podpiše in kako naj izgovori nekaj stavkov, ki jih je ponavljal, ko so ga našli. Kaspar Hauser je navdihoval številne pisatelje in pesnike. Avstrijski dramatik Peter Handke je leta 1967 napisal dramo *Kaspar*. Najbolj znani indijski volčji deklici sta Amala in Kamala. Leta 1920 je začel neki misijonar v Indiji širiti govorico, da se v džungli v bližini Kalkute pojavlja človek-duh. S skupino ljudi se je odpravil tja in opazil, kako iz neke jame prihajajo cela volčja družina in dva otroka. Mlajša deklica je bila stara slabi dve leti,

poimenovali so jo Amala. Starejša, Kamala, pa je imela osem ali devet let. Domneva se, da sta bili sestri, ni pa podatkov o tem, kako naj bi se znašli pri volkovih. Ko so ju našli, sta se deklici obnašali kot volkovi. Podnevi sta umirjeno ležali z zaprtimi očmi zaradi sonca, ponoči pa sta postali aktivni in nemirni. Obe sta imeli neobičajno dobro razvit sluh in vonj, na veliko razdaljo sta zavohali surovo meso. Tudi nočni vid sta imeli razvit bolj kot običajen človek. V vročini se nista potili, ponoči ju tudi v mrazu ni zeblo. Odvajanja nista nadzorovali. Hranili sta se kot živali: s krožnika sta jedli z usti, brez pomoči rok, kosti pa sta glodali na zemlji. Hodili sta po štirih, spuščali sta neartikulirane glasove. Tudi njiju so poskusili vzgojiti oz. socializirati. Kmalu sta začeli izražati znake simpatije do svojih vzgojiteljev. Naučili sta se jemati hrano iz posode, začeli sta se oblačiti in hoditi vzravnano.

Amala je že po dveh letih umrla zaradi griže. Ob njeni smrti je Kamala prvič jokala. Od Amalinega trupla in krste so jo morali na silo ločiti. Po šestih letih sistematičnega urjenja in vzgajanja je bila Kamala sposobna izreči 40 besed in tvoriti stavke s po dvema ali največ tremi besedami.

V sedemdesetih letih 20. stoletja je bila popularna teorija Noama Chomskega, po kateri naj bi bila osnovna univerzalna slovnična pravila ljudem že biološko vtisnjena v strukturo možganov. Ob stiku z jezikovnim okoljem naj bi se ta po naravi dana zmožnost ljudi le prilagodila konkretnemu jeziku, v katerem otrok odrašča. Obdobje, v katerem se lahko otrok spontano nauči jezika, naj bi bilo časovno omejeno. Zgornja meja naj bi bila okoli trinajst let.

Prve omembe najdbe volčjega otroka segajo v leto 250. Zanimivo je dejstvo, da se kot najpogostejše »rejniške« živali pojavljajo volkovi, sledijo pa jim še psi, šakali, opice, šimpanzi, medvedi, divje mačke, koze in gazele.

Tatjana Doma

Diplomirala je leta 1999 na AGRFT na Oddelku za dramaturgijo. Od 15. 3. 2001 do 30. 9. 2003 je imela status svobodne ustvaljalke na področju kulture. Od 1. 10. 2003 je kot hišna dramaturginja zaposlena v SLG Celje.

S sezono 1997/98 je začela sodelovati z MG Ptuj kot praktična dramaturginja in urednica gledaliških listov. V MG Ptuj je kot praktična dramaturginja sodelovala pri dvajsetih uprizoritvah.

Kot dramaturginja je gostovala tudi v drugih slovenskih gledališčih (Prešernovo gledališče Kranj, Drama SNG Maribor, Gledališče Koper, Lutkovno gledališče Ljubljana,) in pri neinstitucionalnih gledaliških projektih: Igre na dvorišču (režiser Alen Jelen, Društvo ŠKUC), Atrakcija Polifemo (režiserka Ivana Djilas, Familija in Cankarjev dom).

Poleg tega je avtorica naslednjih odrskih priredb besedil: Kandid ali optimizem (odrska priredba romana), soavtorica adaptacije in režiserka Ivana Djilas, Drama SNG Maribor, 2009; Atrakcija Polifemo (po motivih pravljice Estrellita Marinera Laure Esquivel), soavtorica adaptacije in režiserka Ivana Djilas, Familija in Cankarjev dom, 2006; Gospod Chance (po romanu Jerzyja Kosinskega Being There), režiserka Ivana Djilas, PG Kranj, 2005; Dvojčici, soavtorica adaptacije in režiserka Ivana Djilas, SLG Celje, 2004; Gregorjevo čudežno zdravilo, režiserka Ivana Djilas, MG Ptuj, 2003.

Ivana Djilas: KNJIGA O DŽUNGLI

Knjiga o džungli je nekakšna romantizirana zgodba o džungli – o idealnem svetu, kjer vladajo čast, zakoni, red in sobivanje. Protiutež temu svetu je človek, ki lovi živali, seka gozd in se boji džungle, ki jo vse manj pozna. Ta dva svetova sta si sčasoma vse bolj oddaljena in tuja.

Človek se boji narave, ker ne razume njenega jezika in njenih pravil. Pred naravo in njenimi pojavi se želi zavarovati, obziduje svoja naselja, da bi se zaščitil pred plenilci iz živalskega sveta. Od Kiplingovega časa do danes je šel človek še korak dalje – širi svoja naselja in daje občutek, da narave ne potrebuje več.

Živali človeka ne lovijo, ker menijo, da je človek najšibkejša bitje med živalmi. Obstaja še en razlog, zakaj ne smejo loviti človeka. Potem bi namreč prišli drugi ljudje, ki imajo slone in orožje in ubijajo živali. To ravnovesje med človekom in džunglo se poruši, ko hromi tiger, ki ne more loviti dostojanstveno, kot narekujejo pravila džungle, ljudem ukrade človeškega mladiča in ga prinese v živalski svet.

Mavgli, gola žaba, kakor ga kličejo v džungli, je človeški mladič, ki je odrasel med živalmi. Je človek in žival. Ta mladič, ki je odrasel v džungli, ne more biti varen v živalskem svetu, ne sprejme pa ga niti človeška družba.

Zgodba o Mavgliju je sanjska zgodba vsakega otroka - biti svoboden med živalmi in varen, ker te varujeta tako močna prijatelja, kot sta črni panter in medved. Poleg tega je to tudi žalostna zgodba, saj zanj ni več prostora ne v živalskem ne v človeškem svetu.

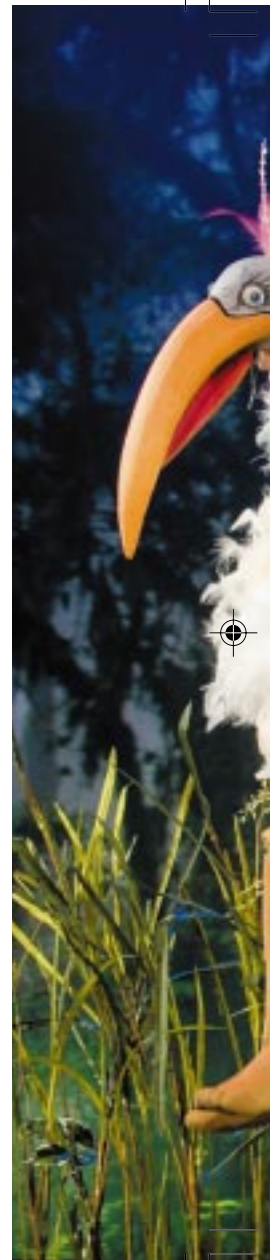

Ivana Džilas

Ivana Džilas se je rodila v Beogradu leta 1976. Po zaključenem študiju gledališke in radijske režije na Fakulteti za dramske umetnosti v Beogradu (1999) je magistrirala na ljubljanski AGRFT (Naslov naloge: Vizualizacija romana - *Alternativni pristop k uprizarjanju romana v gledališču*, 2008) pod mentorskim vodstvom Dušana Jovanovića. V devetih letih delovanja v slovenskih gledališčih je zrežirala več kot dvajset uprizoritev, tematika je zelo raznolika. Njen ustvarjalni repertoar obsega dramska besedila: *Skrivni strahovi na javnih krajih* Alana Ayckbourn (SNG Nova Gorica, 2008), *Ahasver* Vasilija Sigareva (SNG Drama Ljubljana, 2007), *Ta postelja je prekratka* Nine Mitrović (SNG Nova Gorica, 2007) – uprizoritev je na Marulićevih dnevih v Splitu prejela nagrade za režijo, besedilo, scenografijo in luč, *Tukaj* Michaela Frayna (Mestno gledališče Ptuj, 2006), *Delirij* v dvoje Eugèna Ionesca (Gledališče Glej, 2004), *Anywhere Out of This World* Boštjana Tadle (SNG Drama Ljubljana, 2004), *Disco pigs* Ende Walsh (Gledališče Glej, 2002). Pogosto se loteva priredb in režij romanov: nazadnje je na odru Cankarjevega doma uprizorila sodobni roman sarajevskega pisatelja Nenada Veličkovića *Sahib*, impresije iz depresije (produkcija ARTBIRO d.o.o. in Cankarjev dom), januarja 2009 je na odru Mariborske Drame skupaj z dramaturginjo Tatjano Doma postavila Voltairov filozofski roman *Kandid*, ali optimizem (SNG Drama Maribor, 2009). Poleg tega pa še Fužinski bluz pisatelja Andreja Skubica in avtorice dramatisacije Ane Lasić (SNG Drama Ljubljana, 2005), *Gospod Chance* Jerzyja Kosinskega (Prešernovo gledališče Kranj, 2005), tudi

skupaj s dramaturginjo Tatjano Doma, Šolski zvezek Agote Kristof (E. P. I. center in SNG Drama Ljubljana, 2003). Odkriva lutkovno gledališče in njegove različne tehnike: *Čebelica* Maja po motivih knjige Waldemarja Bonselsa (Lutkovno gledališče Maribor, 2008), *Drugečen* Kathryn Cave (Mini teater, 2003), *Ko nihče ni imel kaj početi* Toona Tellegena (Mini teater, 2002) – uprizoritev je prejela posebno nagrado za predstavo v celoti na Bienalu lutkovnega gledališča v Mariboru leta 2003, ter režira predstave za otroke: *Tom Sawyer* in *vražji posli* (SLG Celje, 2009), po priredbi srbske pisateljice Milice Piletić, skupaj s dramaturginjo Tatjano Doma je priredila romana *Dvojčici* Ericha Kästnerja (SLG Celje, 2004) in Gregorjevo čudežno zdravilo Roalda Dahla (Mestno gledališče Ptuj, 2003) – najboljša predstava na Pikinem festivalu v Velenju 2004. Režirala je tudi niz dogodkov: slovesnost ob 18. dnevu državnosti Republike Slovenije 2008, tri leta zapovrstjo režirala otvoritveno slovesnost Ljubljanskega filmskega festivala LIFF-e... Posebna ljubezen so ji glasbeno-gledališki projekti, ki jih ustvarja skupaj z Boštjanom Gombačem: kabaretna predstava *Patty Diphusa*, izpovedi pornodive po motivih zgodbe *Pedra Almodóvarja* (Familija in Mestno gledališče ljubljansko, 2004) – najboljša predstava na festivalu Teatarfest 2008 v Sarajevu, in njeno nadaljevanje *PsychoPATTYa sexualis*, vrnitev porno dive (Variete, 2009), O čem govorimo, kadar govorimo o ljubezni avtorja Rokgre po motivih zgodbe *Raymonda Carverja* (Familija in Mestno gledališče ljubljansko, 2006), *Atrakcija Polifemo* v sodelovanju s Tatjano Doma in po motivih zgodbe *Estrellita*

Marinera avtorice Laure Esquiavel (Familija in Cankarjev dom, 2006). Pri projektu Solistika v režiji Branka Završana (Familija in Mestno gledališče ljubljansko, 2008) je bila producentka in dramaturginja. Deluje tudi kot producentka in programska voditeljica glasbenega gledališča Variete v Kavarni Union in njegove otroške izpeljanke Varietejčka.

Trenutno ustvarja lutkovno predstavo Knjiga o džungli, Radyarda Kiplinga v Lutkovnem gledališču Ljubljana.

Pripravlja naslednje predstave: Zasebno življenje, Ulrike Syha (januar 2010, SNG DRAMA Ljubljana) Modra ptica, M. Meterlink (maj 2010, SNG DRAMA Maribor), Pomarančna koža, Maja Pelevič (oktober 2010).

Branko Završan: PRIJETNA JEZIKOVNA TELOVADBA

“Ivana me je razglasila za svojega dvornega pisuna, tako da se Knjigi o džungli nisem mogel izogniti. Pa se ji tudi ne bi hotel, kaj šele želel. Tovrstni songi so še posebno šarmantno delo. Jasna je vsebina, zadovoljiti mora gledališke zahteve; torej so karakterizirani, vzpostavljajo odnos med protagonisti, kot tudi s publiko, predvsem pa so narativni in so logično nadaljevanje zgodbe. Prijetna jezikovna telovadba. Upam, da tudi za izvajalce in predvsem za občinstvo.”

Branko Završan

Branko Završan je po svojih tridesetih letih delovanja v gledališču in pri filmu eden kompleksnejših ustvarjalcev v slovenskem

prostoru. Po ljubljanski igralski akademiji AGRFT se je izpopolnjeval na šoli L'Ecole Internationale du Theatre, Mime et Mouvement Jacques Lecoq v Parizu, kjer je deset letu tudi živel in ustvarjal. V gledališki in zlasti filmski igri je ustvaril zavidljivo število kvalitetnih in nepretržitih vlog (kar nekaj filmov je prejelo prestižne svetovne nagrade, vse do canneske zlate palme, beneškega leva, berlinskega medveda do ameriškega oskarja). V televizijskem mediju se ob vodenju nekaterih prestižnih prireditev posveča predvsem avtorstvu dokumentarnih in izobraževalnih filmov. Njegov ciklus Volja najde pot je bil nagrajen z Vikendovim strokovnim gongom ustvarjalnosti, dokumentarec Nevidna civilizacija pa z nominacijo najboljšega dokumentarnega filma na svetovnem festivalu dokumentarnega filma v Tokiju. Njegova predstava Solistika je bila nagrajena na Tednu slovenske drame in sarajevskem Teatarfestu, on sam pa je letošnji dobitnik Župančičeve nagrade za ustvarjanje zadnjih dveh let predvsem v glasbenem gledališču, z izstopajočo avtorsko predstavo Senca tvoja psa, za katero je prepesnil in interpretiral šansone Jacquesa Brela, ter monodramo Sahib po romanu Nenada Veličkovića. Primarna dejavnost vsekakor ostaja gledališče, v katerem vešče in vztrajno izostruje pomen odrskega giba in igralskih stilov v našem prostoru, kar se zrcali skozi številna sodelovanja v predstavah s koreografijami, oblikovanji giba in končno s samostojnimi režijami ter avtorskimi predstavami in predstavami fizičnega gledališča, kjer se njegovo pretanjeno dožemanje sveta najsvobodneje izraža v samosvoji, prepoznavni poetiki. S svojim

pedagoškim delom vrsto let predaja izkušnje in znanja novim generacijam na seminarjih, alternativnih gledaliških šolah in nekdam na ljubljanski AGRFT.

Jelena Proković: LIKOVNI NAVDIH IZ INDIJE

"Navdih za lutke v predstavi sem poiskala v indijski kulturi, tako v koloritu kot pri samem oblikovanju lutk. Oblikam kot tudi različnim zahtevam po gibanju sem iskala ustrezne lutkovne tehnološke rešitve. V predstavi vidimo senčne lutke, marionete na kratki navezavi, javajke in druge. Tu so tudi maske in kostumi. Vse to je bilo potrebno likovno urediti v skladno celoto, kar ni bilo nihi najmanj preprosto. Spektakelska izvedba "Knjige o džungli" je moja do zdaj najbolj zahtevna in tudi največja lutkovna predstava."

Jelena Proković

Od leta 1992 do 1997 je študirala kostumografijo na Akademiji za uporabne umetnosti v Beogradu. Leta 1999 je prišla v Slovenijo in začela delati na področju kostumografije in modnega oblikovanja. Sodelovala je z različnimi režiserji: Dušan Jovanović, Meta Hočevar, Ivana Djilas, Janez Pipan, Slobodan Unkovski, Aleksandar Popovski, Miha Golob, Tomaž Pandur in drugi.

Od lutkarskih predstav je naredila: Ko nihče ni imel kaj početi, Toona Tellegena, Drugačen, Roald Dahl, Čebelica Maja, ki je dobila nagrado, vse v režiji Ivane Djilas. Knjiga o džungli je njen četrti lutkovni projekt.

Leta 2005 je prejela nagrado za kostumografijo v Makedoniji na Vojdan festivalu, za kostumografijo v predstavi Črnilo v režiji Slobodana Unkovskega. Marsikakšno nagrado je dobila na področju modnega ustvarjanja skupaj s sestro Svetlano v kreativnem timu JSP (nagrada za styling leta 1997, Brooklyn Video Awards; leta 2004 nagrada za najbolj inovativno kolekcijo na tednu mode v Beogradu; leta 2007 nagrada bazart za najboljšo žensko kolekcijo. Že dve leti (od 2007) redno predstavlja nove kolekcije v Parizu na tednu mode.

Branko Hojnik

Že v srednji šoli ga je zanimalo gledališče in soustvarjal je v srednješolskih gledaliških skupinah. Študiral je slikarstvo na ljubljanski likovni akademiji in v času študija sodeloval pri študentski produkciji AGRFT. Leta 1998 je prejel študentsko Prešernovo nagrado za slikarstvo. Leta 1999 začne redno sodelovati s profesionalnimi gledališči kot scenograf. Oblikoval je scenografije za več kot 60 gledaliških predstav pri nas in na področju bivše Jugoslavije. Do sedaj je sodeloval pri dveh lutkovnih predstavah, in

sicer pri Krokodilu Poro in Ostržku, v mariborskem lutkovnem gledališču. Obe predstavi sta bili nagrajene za celostno vizualno podobo na bienalu lutkovnih ustvarjalcev Slovenije. To je njegovo prvo sodelovanje z Lutkovnim gledališčem Ljubljana.

Boštjan Gombač

Kreiranje zvočne podobe za predstavo Knjiga o džungli je velik izziv, ki kar kliče po združitvi tradicionalnega in sodobnega. Zgodba se odvija v Indiji, za

katero je znano, da v svoji klasični glasbi uporablja glasbila, kot so sitar, table, harmonij in še cel kup različnih tolkal ter glasbil s strunami. Tako boste imeli priložnost poleg glasov živalskega džungelskega sveta slišati tudi kar nekaj songov, v katerih se bodo prepletali ritmični in melodični elementi, ki so značilni za klasično indijsko glasbo, z modernejšimi. Boštjan Gombač je znan slovenski multiinstrumentalist ter skladatelj glasbe za gledališče, film in televizijo, tuje pa mu niso niti odrske deske. Že med študijem klarineta, pod mentorstvom prof. Jožeta Kotarja na ljubljanski Akademiji za glasbo, se je navduševal za različne glasbene zvrsti. Glasbena pot ga je namreč že kot najstnika popeljala po svetu in mu odpirala nova obzorja v glasbenem izražanju. Sam pravi, da mu je pri njegovem ustvarjanju zvok navdih in vodilo. Bolj ko je nenavaden, večji izziv, možnost izražanja ter veselje do dela mu nudi. Njegovo delo preteklih desetih let lahko zasledimo na približno 80-ih nosilcih zvoka in zajema vse, od etna do resne glasbe. Je mojster pihal, kot so klarinet, kositrne piščali in okarine, igra na pojočo žago, bodhran in theremin ter kopico drugih nenavadnih instrumentov in zvočil, ki jih le redko zasledimo na koncertnih odrih. S skupino Terra Folk je požel mnogo glasbenih nagrad in priznanj, med drugim tudi nagrado občinstva radia BBC3 (World Music Awards), sodeluje pa s skupinami Katalena, Bast, Bachology Quartet, Los Hermanos Muy Simpaticos. Nastopil je že s kopico znanih imen slovenske popularne in resne glasbe in z mnogimi tujimi glasbeniki, kot so Neil Innes, Tommy Emmanuel, The Cat Empire, John McSherry, Arvid Engedard, Susanne Lundeng, Knut Eric

Sundquist, Marc Ribot, Greg Cohen, Theodossi Spassov in Josipa Lisac.

Knjiga o džungli – ob prazniku knjig

So knjige, ki jih večkrat vzamemo v roke. Ena od njih je Knjiga o džungli nobelovca Rudyarda Kiplinga, ki ponuja priložnost za nov razmislek o naši povezanosti z naravo in odnosu do nje. Ivana Djilas jo je skupaj s svojimi sodelavci prebrala na novo in iz romana poleg osnovne zgodbe izluščila prav vprašanja, okoli katerih se nizajo misli v predstavah celotne sezone: zanimajo nas ekologija in odnosi oz. ekologija odnosov. Ivana Djilas v Lutkovnem gledališču režira prvič. K sodelovanju smo jo povabili kot eno izmed režiserk, ki se enako resno kot režij v dramskih gledališčih loteva tudi dela z lutkami. Dejstvo, da se lutkam posveča s posebno resnostjo in ljubeznijo, kažejo dosedanje lutkovne predstave različnih producentov, ki nosijo njen podpis. V Lutkovno gledališče Ljubljana je pripeljala vrhunske umetnike, vsakega na svojem področju: Branka Hojnika, Jelena Proković, Boštjana Gombača, Ano Duša in Braneta Završana. Skupaj z našimi igralci in animatorji, pri predstavi sodeluje večji del ansambla LGL, vas bodo popeljali v indijsko džunglo, ki bo pred vami zaživela na Velikem odru kot lutkovni spektakel in bo paša za oči in ušesa. Upamo, da vam bo napolnila tudi srce.

*Jelena Sitar Cvetko
Umetniška voditeljica*

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

KREKOV TRG 2
1000 LJUBLJANA
SLOVENIJA

Telefon: 01 3000 970
faks: 01 3000 980
e-pošta: info@lgl.si
spletna stran: www.lgl.si

Blagajna LGL

informacije: www.lgl.si
telefon: 01 3000 982, 080 2004
Blagajna je odprta od ponedeljka do petka med 16.
in 18. uro, v soboto med 10. in 12. uro ter uro pred
predstavo.

Kartica KU KU vam omogoča nakup vstopnic pri
blagajni in prek interneta. Vstopnice za tekoči
mesec si lahko zagotovite v predprodaji.

Gledališki list, sezona 2009/2010
izdalo: **Lutkovno gledališče Ljubljana**
za izdajatelja: **Marjan Gabrijelčič**
odgovorna urednica: **Jelena Sitar Cvetko**
urednica: **Lidija Franjič**
lektorirala: **Tatjana Stanič**
fotografije: **Žiga Koritnik**
oblikovanje: **Andreja Peklar, Borko Tepina**
tisk: **M – Grafika d.o.o.**
naklada: 700 izvodov

Poleg Ministrstva za kulturo Republike Slovenije in Mestne
občine Ljubljana – Oddelka za kulturo nam omogočata
uresničevanje programov še:

KD Življenje
Priznani in podporni
lutkovnega gledališča Ljubljana